

[Arbejdsministeren]

Arbejdsministeren (Auken):

Det, socialistisk folkeparti tager stilling til nu, er jo ikke den fremgangsmåde, jeg har fulgt under forhandlingerne. Den kan man mene noget positivt om, den kan man som hr. Ole Henriksen mene noget negativt om. Det, som SF tager stilling til ved afstemningen, er spørgsmålet om en lovgivning, der sikrer, at ingen kan falde for 26 ugers reglen, uden at der er blevet givet et tilbud om reelt arbejde.

Jeg stillede hr. Ole Henriksen det spørgsmål, om han kunne påvise ét eneste punkt, hvor denne lovgivning ikke betød et fremskridt i forhold til den lovgivning, der er gældende i dag, og jeg hørte ikke hr. Ole Henriksen fremføre ét eneste synspunkt. Det vil sige, at man af taktisk surhed stemmer nej til et forslag, som under alle omstændigheder indebærer fremskridt, og det var selvfølgelig det, jeg var noget skuffet over.

Så til sidst vil jeg sige, at jeg slet ikke forstår den logik, der ligger i hr. Ole Henriksens indlæg. Tror hr. Ole Henriksen virkelig, at chancen for at få realiseret forslaget om en efterlønsordning, som en enig lønmodtagerfront har fremsat ønske om, og som der er bred interesse for i befolkningen, er større, hvis man stemmer nej til at hjælpe de langtidsløse? Jeg har i hvert fald svært ved at se den indre sammenhæng i det, men solen har jo skinnet intensivt, også på socialistisk folkeparti, i de forløbne uger, så man må vel give dem en vis margen i den henseende.

(Kort bemærkning).

Ole Henriksen (SF):

Jeg nævnte i mit første indlæg fem indvendinger, som ministeren overhovedet ikke har svaret på. Derfor ønsker jeg altså ikke at gentage dem her, men jeg kan da tage det første punkt, hvor der direkte ligger en forringelse.

Det er spørgsmålet om kontrollen med den nettoudvidelse, der skal ske på virksomhederne. Der har man ikke engang villet tage den formulering, som ligger i cirkulæret om beskæftigelsesfremmende foranstaltninger for unge arbejdsløse, hvor der står, at tillidsmanden på den enkelte virksomhed skal godkende, at der ikke sker forringelser for de ansatte, når der kommer arbejdskraft ind, som får

tilskud fra det offentlige. Det har vi forsøgt at få ind i dette lovforslag. Hvad hører vi nu? Jo, vi hører, at der oven i købet sker det vedrørende cirkulæret om ungdomsarbejdsløshed, at dér hiver man også kontrollen fra tillidsmændenes side ud, og det er i hvert fald en direkte forringelse.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslaget vedtoges med 123 stemmer mod 42; 7 stemte hverken for eller imod.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

9) Tredje behandling af:

Forslag til lov om ændring af myndighedsloven og retsplejeloven. (Forældremyndighed m. v. over børn uden for ægteskab).

(Lovforslag nr. L 208. Fremsat 3/3 78. Første behandling 14/3 78. Betænkning 19/5 78. Anden behandling 31/5 78).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget vedtoges med 114 stemmer mod 58.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Tredje behandling af:

Forslag til lov om ændring af retsplejeloven m.v. (Efterforskning i straffesager, anholdelse og varetægtsfængsling, erstatning i anledning

[Ole Henriksen]

af strafferetlig forfølgning, herunder for frakendelse eller inddragelse af førerretten, m.v.).

(Lovforslag nr. L 134. Fremsat 16/12 77. Første behandling 20/1 78. Betænkning 19/5 78. Anden behandling 25/5 78. Tillægsbetænkning 30/5 78).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Nathalie Lind (V):

I anledning af bemærkningerne i tillægsbetænkningen om, at venstre vil redegøre for sin stilling ved tredje behandling, kan jeg her oplyse, at vi vil stemme imod lovforslaget. Med hensyn til begrundelsen henviser jeg til mit indlæg ved anden behandling.

Hagen Hagensen (KF):

Uanset de gode ting, der er kommet ind i dette lovforslag, er det ude af balance, som vi nærmere har gjort rede for ved anden behandling. Det konservative folkeparti må derfor stemme imod lovforslaget, om end med beklagelse over, at vi skal gøre det over for en ændring af retsplejeloven, men vi gør det, fordi forslaget er ude af balance, og fordi vi ikke er blevet imødekommet.

Ebba Strange (SF):

Ordet balance har jo ved alle behandlingerne af dette lovforslag været et stadigt gentaget ord, og vi har også i socialistisk folkeparti mellem anden og tredje behandling prøvet at finde balancen i lovforslaget. Heller ikke vi finder, at den er tilfredsstillende, selv om det nok er med nogle andre motiveringer end dem, som venstre og de konservative har givet. Vi finder, at når vi skal varetage de sigtedes og forsvarerens rettigheder i forbindelse med retsplejeloven, så ville vi leve bedre med den retsplejelov, der gælder i dag, end med de ændringer, der foreligger her.

Der fandt under andenbehandlingen et repliskifte sted mellem hr. Wilhjelm og fru Nathalie Lind om, hvorvidt der havde været ført forhandlinger inden andenbehandlingen mellem de radikale, venstrefløjspartierne og socialdemokratiet. Jeg kan bekræfte, at der

ikke har været ført forhandlinger, men jeg kan også bekræfte, at vi på et vist tidspunkt opstillede fire punkter fra venstresocialisterne, kommunisterne, radikale og SF, som var vores udgangspunkt, hvis socialdemokratiet ønskede at drøfte og ønskede at få vores stemmer med ved vedtagelsen af dette lovforslag.

Det eneste, justitsministeren ønskede at ændre i det oprindelige forslag, var den nok så omtalte § 733, hvor han viste sig villig til at fjerne bestemmelsen om, at en forsvarer kan udelukkes på grund af statens sikkerhed. Imidlertid er det, som det jo også er blevet sagt fra regeringens side adskillige gange, en paragraf, som måske ville være blevet brugt én gang hvert hundrede år.

Til gengæld mener vi, at de bestemmelser, der nu står i det lovforslag, som vi skal stemme om, i §§ 730, 745 og 748, dels om at nægte en sigtet at vælge den advokat, han ønsker, § 730, dels bestemmelserne i §§ 745 og 748, hvorefter en advokat kan nægtes indsigt i politiets efterforskningsmateriale, kan nægtes at overvære retsmøder og i det hele taget kan få sine beføjelser indskrænket, er helt klare forringelser i forhold til den retsplejelov, der findes i dag. Der findes i dag ingen bestemmelser om, at en forsvarers eller en sigtedes beføjelser bliver mindre, fordi det drejer sig om sager, der vedrører statens sikkerhed. Det bliver indført med dette lovforslag, og det vil socialistisk folkeparti ikke være med til.

Så er det blevet sagt, at der er så mange forbedringer i lovforslaget, at vi burde kunne sluge de forværringer, der ligger i det. Dertil vil jeg sige om de forbedringer, der ligger i forsvarerens adgang til at blive orienteret om det materiale, politiet skaffer sig under efterforskningen, at der hos alle de praktikere, jeg har talt med blandt advokaterne, og dem, vi har haft besøg af i retsudvalget, er en helt klar enighed om, at selvfølgelig er det meget godt, at disse ting bliver lovfæstet, men i virkeligheden er det en praksis, som enhver dygtig advokat i dag kan få gennemført i sin virksomhed. Derfor er det i og for sig en kodificering af nogle ting, der allerede gælder i dag, og derfor mener vi ikke, at det er nok til at vedtage dette forslag.

Endelig er der blevet talt om de ændringer, der vedrører varetægtsfængslingsreglerne. Læser man dem igennem og sammenlig-

[Ebba Strange]

ner dem med den retsplejelov, der gælder i dag, vil man se, at der er visse forenklinger, også sproglige forenklinger, det er ligesom lidt lettere at finde ud af, og der er måske også ganske enkelte forbedringer, men der er ikke nogen som helst garanti for, at disse forenklinger vil medføre en nedgang i antallet af varetægtsfængslede eller en forkortelse af varetægtsfængslingstiden. Tværtimod er den bestemmelse, der er kommet ind i § 763, også efter de bemærkninger, der følger forslaget til retsplejelov, en klar styrkelse af politiets stilling allerede på fængslingstidspunktet og på efterforskningsstadiet. Samtidig har vi ikke fået nogen tidsbegrænsning eller nogen alvorlige forbedringer af de varetægtsfængslede rettigheder ind.

Vi mener derfor konkluderende i socialistisk folkeparti, at de sigtede og forsvarerne ville have en bedre retsplejelov med den, der eksisterer, og må derfor stemme imod det forslag om ændring, der ligger her.

Tove Jørgensen (DKP):

DKP vil stemme imod forslaget om ændring af retsplejeloven. Vi anerkender, at der findes visse forbedringer i forslaget, f. eks. med hensyn til tidligere forsvarerassistance og mindre forbedringer af forholdene omkring varetægtsfængslinger. Men vi finder imidlertid ikke, at forbedringerne dér er vidtgående nok. Det ville imidlertid ikke have forhindret os i at stemme for lovforslaget ved tredje behandling, hvis der ikke samtidig fandt direkte forringelser sted. Det er jo netop det, der sker omkring forsvarerparagrafferne, de samme paragraffer, som fru Ebba Strange nævnte, og hvor 4 partier på venstrefløj, inklusive de radikale, som jeg i den forbindelse regner med, var blevet enige om, at det skulle være minimumskrav, at disse paragraffer skulle ændres, især med henblik på bemærkningerne om statens sikkerhed.

Jeg undrede mig meget over, at de radikale har kunnet stille sig tilfreds med kun at få fjernet det tredje punktum i § 733. Det har nemlig hidtil været sådan, at når en sigtet ikke kunne få en forsvarer beskikket, så kunne han i hvert fald vælge sin egen forsvarer. Men ifølge § 730 er dette ikke længere muligt, hvis man kan henvise til § 733. Det vil sige, at i tilfælde, hvor forsvareren i forvejen anses for at være et menneske, der har kend-

skab til den sigtede eller måske har samme politiske overbevisning som den sigtede, så vil han kunne nægtes at blive valgt forsvarer. Det vil også sige, at hvis en forsvarer er for dygtig, så kan han under retssagen nægtes fortsat at bestride sagen. Det vil sige, at hvis han virkelig tjener den sigtedes interesser, så kan han kasseres.

Endvidere er det sådan, at i efterforskningsfasen er den sigtede prisgivet, for dér er det ikke muligt for en valgt forsvarer at komme ind, når det drejer sig om statens sikkerhed og fremmede magter. Det finder jeg er en meget, meget utryk situation, specielt når vi tænker på, at vi i dag har fået en tillægsberetning fra kommissionsdomstolen, hvori vi netop omkring efterforskning får at vide, at man i forsvarrets efterretningstjeneste har villet låne et dokument til fotokopiering i Land og Folks bygning. Det drejer sig om den tidligere omtalte EF-rapport, der skulle findes, og som DKP tidligere har benægtet overhovedet eksisterede. Men den skulle man have, ikke fordi den var af interesse for forsvaret, for det fremgår af side 13, og det er oberst Fournais, der har aflagt beretningen, nej, men fordi dokumentet måske kunne have almindelig politisk interesse. Det er oven i købet blevet godkendt af en socialdemokratisk minister, for hr. Kjeld Olesen har nemlig givet udtryk for interesse i dokumentet og har givet lov til, at det blev fremskaffet.

Det vil altså sige, at man af politiske årsager kan sætte efterretningstjenesten ind på at fremskaffe dokumenter. Man kan eventuelt forestille sig, at der i en presset politisk situation kan rejses retssager imod vedkommende, og så har vedkommende sigtede hverken mulighed for at få aktindsigt eller mulighed for at vælge den forsvarer, der kan tjene hans interesser. Det er en alvorlig forringelse af retssikkerheden, og den kan bruges til politisk forfølgelse, og den vil blive brugt i stramme politiske situationer.

Glistrup (FP):

Det fåtal af de tilstedeværende, som har lyttet til de foregående indlæg, har haft en meget besynderlig oplevelse. Man har hørt, at den ene efter den anden er stået op og har anbefalet, at man skal stemme nej til dette forslag. Det er selvfølgelig en ærlig sag at sige, at man vil stemme nej til det, men jeg

[Glistrup]

synes, at det ganske klart er fremgået, at man, til trods for at det er mennesker, der har siddet i dette ting i mange år, slet ikke har været opmærksom på, hvad det er, vi skal stemme om. Det, vi skal stemme om her, er, at der er to muligheder, enten bevarer man den gældende retsplejelovs strafferetsplejefsnit, som de står, eller også tager man den samling af paragraffer, som folketinget vedtog ved anden behandling her den 25. maj i år.

Dér er det selvfølgelig således, at hverken det ene eller det andet af disse to regelsæt er af en sådan karakter, at nogen som helst – jeg tror såmænd ikke engang justitsministeren eller nogen andre – ville sige, at her har vi fundet det aldeles ideelle i det ene regelsæt eller i det andet regelsæt. Det er ikke tilfældet. Der er så mange detaljer, at hver enkelt i et hvilket som helst regelsæt vil finde en hel del, som vedkommende vil være utilfreds med.

Men når man skal sammenligne de to sæt regler, der her er tale om, så er de gældende bestemmelser på adskillige punkter totalt forældede. Det er i og for sig ikke noget særlig hårdt angreb på dem, der har lavet det. I det store og hele er de gældende bestemmelser udformet af proceskommissionerne, der afgav betænkninger i henholdsvis 1875 og 1899, og det har såmænd været et ganske udmærket arbejde, der har kunnet stå så længe. Men at der nu tiltrænges en afløsning med nye, moderniserede regler, tør vist være givet for alle.

De ordførere, der har talt, har da også kun hæftet sig ved enkelte af de 40–50–90–120 detaljer, som vi skal tage stilling til her. Og fordi man har været utilfreds på et enkelt punkt, så vil man altså stemme nej til helheden og optræder sådan, at man bliver fuldstændig utilfreds med helheden, bare fordi der er nogle enkelte detaljer, man ikke kan lide. For nok er det rigtigt, som fru Ebba Strange sagde, at nogle af forbedringerne allerede i dag i visse politikredse, med visse politiembedsmænd og med visse særlig pågående og erfarne advokater kan opnås efter den nugældende lov, men det er et vældigt skridt fremad, at vi nu får de forskellige ting lovfæstet.

Helt absurd virker det her at høre på socialistpartierne tale om, at de vil stemme imod helheden på grund af, at der er en de-

talje, de ikke kan lide. Den detalje er det overklasseløgfænomen, som hedder valgte forsvarere. Dér har man nogle særlige indsigelser og synes, at netop i det fåtal af straffesager, hvor en eller anden millionær er tiltalt og derfor kan tillade sig den luksus at antage en valgt forsvarer, skal man virkelig lave en beskyttelse af denne enkeltstående millionær, og så skidt være med, hvordan det går i alle de mange banale straffesager. Det er en meget besynderlig oplevelse.

Vi må sige, at alt i alt er det således, at dette forslag, som det blev vedtaget ved anden behandling, på et væld af punkter indeholder forbedringer. Det er – og det er i og for sig en klar eksemplifikation af det, der skrives så mange ledere om rundt omkring i landets aviser – altid fremskridtspartiets holdning, at når noget er et skridt i den rigtige retning, så stemmer vi for det, selv om vi ikke synes, det er det ideelle. Vi har aldrig nogen sinde været og vil aldrig nogen sinde blive et »alt eller intet«-parti. Vi er et parti, der altid går ind for, at skridt i den rigtige retning er et fremskridt, og derfor er dette noget, der får fremskridtspartiets tilslutning. Den arbejdsmetode, der er lagt til grund her nu af venstre, de konservative, SF, og hvad disse koalitionspartier nu engang hedder – kommunisterne var vist også med i den gruppe – det, som disse partier gør, hvor de kaster sig ned som forkælede børn og siger nej til helheden, bare fordi der er en eller anden mindre detalje, der ikke rigtig behager dem, der ikke er ordentlig på plads, det er en ganske besynderlig reaktion.

Vi har jo endnu ikke hørt fra det tredje venstrefløjsparti, men jeg kan se, at man er på vej til at tale. Dér har vi jo ved anden behandling fået denne føljetontale, hvis refræn var, at man hævdede: uha, det her er noget skrækeligt noget, for det indeholder noget grundlovsstridigt, til trods for at der jo altså var foretaget en undersøgelse, som ganske klart – og det kan enhver, der gider læse grundloven, også sige sig selv – viste, at der intet grundlovsstridigt er, idet dette forslag er udformet i nøje overensstemmelse med grundloven.

Men det var fuldstændig aparte, at vi ved den samme andenbehandling oplevede, at folketingets formand uden videre satte til afstemning ændringsforslag nr. 4, som VS havde stillet uden for betænkningen, om, at

[Glistrup]

man helt skulle undlade at frigive folk mod kaution. Jeg kan godt se, at VS kan have mange moderne synspunkter, der kan tale til fordel for det, men det er eklatant og massivt og ganske og aldeles tydeligt grundlovsstridigt. Der står nemlig i grundlovens § 71, stk. 3, 2. punktum:

»Hvis den anholdte ikke straks kan sættes på fri fod, skal dommeren ved en af grunde ledsaget kendelse, der afsiges snarest muligt og senest inden 3 dage, afgøre, om han skal fængsles, og, hvis han kan løslades mod sikkerhed, bestemme dennes art og størrelse.«

Her kommer altså et parti, der har været så omhyggeligt med at beskytte vores grundlov, som VS har været i denne sag, og fremsætter et forslag, der er fuldstændig i strid med denne specifikke grundlovsbestemmelse, der siger, at dommeren skal have mulighed for at løslade folk, mod at de stiller sikkerhed. Så er man virkelig for nærtagende, når man tænker på, hvad et herværende blad har kørt af propagandatoner og fuldstændig har overdøvet det, der er det væsentlige i denne sag. Så må man kalde det særdeles dårlig information, at det ikke har mælet et ord om, at der altså fra det parti, det har støttet i denne sag, er fremsat et direkte grundlovsstridigt forslag, som da heldigvis blev afvist af folketinget ved anden behandling.

Men det er bare betegnende for denne sag, hvordan man har botaniseret og absolut villet finde småblomster hist og pist og på grundlag af det har forsøgt, om man nu ikke har kunnet komme i opposition til justitsministeren. Det er ikke en type politik, som vi kan lide i fremskridtspartiet, at man bare opsøger et grundlag for at kunne komme i modsætningsforhold til regeringen. Der er rigeligt af steder, hvor man kan komme i modsætningsforhold til denne regerings politik. Men når den endelig laver noget fornuftigt, så skal man ikke, bare fordi man absolut vil være kontrær, sige nej. Man skal sige ja, når der er noget fornuftigt fra regeringens side, og derfor stemmer fremskridtspartiet ja til dette lovforslag.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Dette forslag om ændringer i vor retsplejelov indeholder helt indiskutabelt forbedringer. Jeg har ikke hørt én sige, at der ikke er forbedringer i det, og det ville heller ikke

være i overensstemmelse med kendsgerningerne, hvis man forsøgte at hævde noget sådant.

Det er især, siger man fra SFs, DKPs og VS' side, en lovfæstelse af praksis, og det har disse partier i meget høj grad ret i. Men jeg vil gerne tilføje, hvad disse partier ikke gør, at i de trange tider, vi lever i – trange både i økonomisk henseende og i henseende til forsvaret for den borgerlige frihed, som vore forfædre tilkæmpede sig – mener jeg og den radikale gruppe, at vi ikke kan risikere at undlade den mersikring, der ligger i, at praksis nu bliver gældende lov. Det er altid nemmere at overtræde praksis, end det er at overtræde en lov – det gælder for en hvilken som helst regering. Dette alene gør, at vi på forhånd er meget indstillede på at få lovfæstet praksis her som andre steder. Vi har jo desværre, også under denne regering – jeg kan heldigvis endnu lade være at sige: især under denne regering – set, at regler overtrædes, når det drejer sig om den borgerlige frihed, regler, som det tidligere var en hel selvfølge at overholde.

Jeg vil gerne understrege, at socialistisk folkeparti, det kommunistiske parti og venstresocialisterne sammen med de radikale – og vi førte også forhandlinger, jeg gjorde i hvert fald, med retsforbundet – opstillede en række punkter, som vi alle mente ville være bedst egnede til at sikre en moderne retsplejelov efter vestlig, ikke-socialistisk mønster. Det glæder mig naturligvis, at det lykkedes at overtale netop de partier, der siger, at de er socialister, og hvoraf nogle har meget nært samarbejde med socialistiske stater, til at gå ind for en moderne retsplejelov efter vestlig, ikke-socialistisk mønster. Det var jeg meget glad for.

Men det var for mig ikke ligegyldigt og lige meget værd, om vi fik indrømmelser på det ene eller det andet punkt. Det har aldrig nogen sinde for mig været et enten eller, for det helt afgørende var at undgå, at en forsvarer kunne udskydes af myndighederne på en antagelse om, at han måske en gang i fremtiden ville overtræde danske love med hensyn til statens sikkerhed. Denne regel blev slettet, og det var den helt afgørende regel. Man kan, som jeg understregede før, sagtens komme og sige: praksis. Men man skal huske, at det er ikke ringe at få det skrevet i lovsform, for til den anden side er det jo lykkedes ven-

[Bernhard Baunsgaard]

stre, konservative, centrum-demokrater og kristeligt folkeparti at overhale fremskridtspartiet højre om.

Der er i dag ingen tvivl om, hvem der er den egentlige højriereaktion i Danmark, når det gælder de borgerlige friheder. Det er venstre, hvad der nok kan undre mest, det er konservative, det er centrum-demokrater og kristeligt folkeparti. De er parat til ikke alene at stemme for, at vi får en regel om, at myndighederne kan udskyde en forsvarer på en antagelse, men de er også parat til at kræve, at man skal have indført en 5 dages eller en 7 dages regel om varetægtsfængsling uden tilstrækkelig sikring af den borgerlige frihed.

Jeg føler mig ikke særlig styrket af de betragtninger, som netop hr. Glistrup fremførte heroppe. Det virkede bestemt ikke betryggende at høre det fra det foketingsmedlem, der er parat til at indføre dødsstraf med frit valg mellem, om man vil hænges eller skydes, for så bagefter at undersøge, om det nu egentlig var helt rigtigt, at man blev hængt eller skudt. Det virker ikke betryggende, at det er den mand, der den anden dag kom med betragtninger over varetægtsfængslinger, der var rystende, som i dag står og taler for denne ændring af retsplejeloven. Og var de radikale i den situation, at vi ikke selv var i stand til at vurdere og ikke selv var i stand til at træffe vore egne beslutninger, men skulle være afhængige af, om den ene eller den anden støttede noget, så ville det sikkert ende med, at vi, som en venstremand sagde det, for en sikkerheds skyld efter hr. Glistrups anbefaling ville stemme nej. Men vi kan selv træffe vore afgørelser, og derfor stemmer vi ja.

Der er sket en række forbedringer, og den værste bestemmelse er udgået, nemlig at man kan udskyde en forsvarer på en antagelse. Hvis reglen skulle have nogen mening, måtte man indføre berufsverbod for jurister. Den regel er gået ud. Vi har foreløbig undgået, at man kan bringe en række medborgere i ulykke ved at varetægtsfængsle dem på et svagere grundlag end hidtil. Det er så væsentlige ting, at det er nok til, at de radikale kan sige: stem alligevel for dette forslag til retsplejelov, det er bedre, at vi får det lovfæstet, og vi har undgået det værste.

Hjortnæs (S):

Jeg var ikke indstillet på at tage ordet her ved tredje behandling, men en række forskellige indlæg tilslører jo, at der i virkeligheden er tale om, at folketinget med vedtagelsen af dette lovforslag vedtager en betydelig reform af retsplejelovgivningen i Danmark.

Jeg vil gerne minde om, at hovedsigtet med dette lovforslag har været at skabe en bedre balance mellem en forsvarers muligheder for at varetage klienternes interesser og anklagemyndigheden, herunder også politiet.

Det er blevet sagt, specielt fremhævet af fru Ebba Strange, at der ikke er tale om stort andet end en lovmæssig præcisering af regler, der allerede praktiseres. Nu er det fremhævet bl. a. af hr. Bernhard Baunsgaard, at det selvfølgelig ikke er uvæsentligt at få praksis lovfæstet. Men der er i virkeligheden også tale om, at forsvareren får tillagt beføjelser, han ikke tidligere har haft. Specielt vedrørende aktindsigten og retten til at være til stede under afhøringer er der tale om en betydelig styrkelse af forsvarerens stilling.

Der er også grund til at fremhæve, at forsvareren skal beskikkes, når varetægtsfængsling kan komme på tale, og ikke blot når varetægtsfængsling er besluttet. Desuden kan forsvareren beskikkes allerede under efterforskningen, og det vil selvfølgelig ske, når det er relevant.

Jeg vil også godt fremhæve den stærkt udvidede ret til erstatning ved uberettiget varetægtsfængsling eller ved andre uberettigede efterforskningsskridt. Væsentligt er selvfølgelig også de mere præcise regler for varetægtsfængsling og isolation.

Efter min opfattelse repræsenterer lovforslaget meget betydelige fremskridt, og der er derfor også god grund til at beklage, at der ikke er et større og et bredere flertal, der vil være med til at bære lovforslaget igennem her ved den endelige afstemning.

Det er imidlertid også efter min opfattelse afgørende at fastslå, at alle partier her i folketinget går ind for de forbedringer, lovforslaget indeholder, og at der i virkeligheden kun er tale om, at man ikke finder, at balancen er i orden, som det er blevet udtrykt. Men her er det jo en balance med omvendt fortegn. I den ene side af salen siger man, at politiets efterforskningsmuligheder ikke er blevet tilgodeset på tilstrækkelig måde, og i den anden side af salen siger man, at forsvarers stilling ikke er blevet styrket på tilstræk-

[Hjortnæs]

kelig måde. Det giver mig grundlag for at gentage, hvad jeg sagde ved andenbehandlingen, at forslaget netop på den baggrund repræsenterer en mellemproportional, hvilket burde betyde, at et større flertal stod bag lovforslaget.

Socialdemokratiet og den socialdemokratiske folketingsgruppe har igen vist sin vilje til at forene synspunkterne i et rimeligt kompromis, og det burde man faktisk også honorere ved den afstemning, vi står over for. Jeg har gerne villet fremhæve disse væsentlige ting, og jeg håber, partierne vil besinde sig i sidste øjeblik, således at vi kan få en bredere opbakning bag dette lovforslag, som betyder en meget væsentlig styrkelse og forbedring af retsplejelovgivningen i Danmark.

Wilhelm (VS):

VS stemmer imod dette lovforslag, og det gør vi, fordi vi mener, at det alt i alt er en forringelse, og at forringelserne ligger på de helt væsentlige og helt principielle områder.

Hr. Hjortnæs har ret, når han siger, at alle er gået ind for forbedringerne, men deri ligger også, at hr. Hjortnæs må indrømme, at der altså er nogle forværringer i dette forslag. Det er det, der kan undre. Hvorfor skal disse forværringer med? Vi gennemgik i den stafettale, som VS afleverede ved anden behandling, meget direkte og meget udførligt forringelserne. Det er på de helt centrale områder som aktindsigten og retten til tilstedeværelse. Og det er ikke, som det er sagt af flere, bl.a. af fru Ebba Strange og hr. Bernhard Baunsgaard, kun en legalisering af en praksis, der allerede er udviklet de fleste steder i landet. Det er en forringelse i forhold til bestemmelser i den gældende retsplejelov vel at mærke. Jeg skal ikke gentage hele den argumentation. Det blev påvist med henvisning til paragraffer. Det har været lidt svært, fordi man jo har rokeret om på hele loven. Det kan være svært at lave de sammenligninger, men ikke desto mindre har vi gjort det, og de kan ikke gendrives. Der var ikke ét ord til det fra den socialdemokratiske ordfører eller fra justitsministeren ved anden behandling, hvor der ellers var tid nok til det. Der er ikke tale om direkte forringelser.

Hvis jeg skal være meget præcis, så kan jeg sige, at hr. Hjortnæs har ret i, at der er én forbedring på de centrale områder, nem-

lig med hensyn til den tidligere beskikkelse. Men hr. Hjortnæs har ikke ret, når han taler om forbedringer vedrørende aktindsigt og vedrørende tilstedeværelse. Det er forringelser, og de er opnået i kraft af, at man ikke længere giver den mulighed, at man i stedet for at få beskikket den, retten er villig til at beskikke, kan møde op med en valgt forsvarer. Denne kan være udsat for den indskrænkning, der ligger i de paragraffer, der nu foreslås, mens der, hvis man får en forsvarer beskikket, ikke er mulighed for at skride ind over for den pågældende med hensyn til aktindsigt eller tilstedeværelse. Det gennemgik vi udførligt, det kan jeg ikke nå igen.

Jeg vil godt sige til hr. Glistrup, at jeg synes, han rejser et interessant og væsentligt spørgsmål omkring de valgte forsvarere i øvrigt, som vi aldrig har haft tid til at drøfte i denne sammenhæng, og jeg er for så vidt enig med hr. Glistrup. Ser man på den måde, det normalt, til daglig – ikke i de kritiske, ikke i de principielle sager, men i det daglige forløb – foregår på, har hr. Glistrup ret i, at valgte forsvarere er et overklassefænomen. Hvornår er det, man hyppigst benytter valgt forsvarer? Ja, det er simpelt hen, når den pågældende advokat nægter at lade sig begrænse til de honorarer, han kan opnå ved beskikkelse. Det drejer sig om de mondæne forsvarere, der ved, at de kan kræve mere af klienten, og som nægter at lade sig beskikke, fordi de så er bundet til at begrænse sig til det honorar, retten er villig til at bestemme, når sagen er slut. Det er den normale anvendelse af valgt forsvarer. Det har hr. Glistrup fuldstændig ret i. Det er noget klassebestemt, det er noget utiltalende, det ville vi meget gerne have væk.

Men det er jo ikke det, vi har forsvaret her. Det, vi har forsvaret her, er, at hvis retten ikke vil beskikke den pågældende, så skal man alligevel have lov til at møde op med den forsvarer, man har mest tillid til, og så må man finde sig i, som efter den gældende retsplejelov, at der kan være indskrænkninger i aktindsigten og indskrænkninger i tilstedeværelsesmulighederne. Men ikke begge dele. Det er heri, forringelserne i lovforslaget består.

Hr. Glistrups betragtninger om kaution og § 71 mener jeg selvfølgelig er noget sludder. Der tales om sikkerhedsstillelse, og vi har stemt for seks andre muligheder for sikker-

[Wilhelm]

hedsstilling. Der er ikke i § 71 i grundloven nævnt, at det nødvendigvis skal være en sådan klassebestemt, økonomisk sikkerhedsstilling. Man har levet med den grundlov i 129 år uden at have den bestemmelse. Så er det noget mærkeligt noget at komme og sige, at det vil være et brud på forudsætningerne ikke at indføre den nu. Det er selvfølgelig noget sludder.

Hr. Bernhard Baunsgaard talte om, at han havde været glad for, at det lod sig gøre at overtale de socialistiske partier. Jeg taber respekten for hr. Bernhard Baunsgaard som historiker efter den beskrivelse af det, vi har været igennem i de to år. Jeg tror ikke, man med nogen ret kan påstå, at vi kom slæbende efter og skulle lade os overtale af hr. Bernhard Baunsgaard. Hvis man endelig skal tale om det, så lå rækkefølgen nok lidt anderledes. Det er rigtigt, at vi har drøftet punkter, men det var ikke, som hr. Bernhard Baunsgaard opstillede det, de punkter, der ville give den bedste retsplejelov, nej, de fire punkter, vi opstillede, hr. Bernhard Baunsgaard, det var de fire punkter som var det nødvendige minimum, for at der ikke skulle ske forringelser i forhold til gældende retsplejelov på de centrale områder. Det går jeg ud fra at de radikale stadig er enige i. De fire betingelser var det nødvendige minimum for at undgå forringelser.

Hr. Bernhard Baunsgaard har fået opfyldt én af dem. Det havde han også, før vi satte os sammen og drøftede det. Det havde vi alle sammen. Det var der ikke noget nyt i. Alligevel var hr. Bernhard Baunsgaard dengang enig med os i, at de fire betingelser var de nødvendige forudsætninger, ikke for at opnå noget ideelt, men for at undgå forringelser på de centrale områder i forhold til gældende retsplejelov. Det er derfor helt i overensstemmelse med de drøftelser, vi dengang havde, at sige, at det, der nu kommer igennem, hvor kun ét af de fire punkter er opfyldt, er ringere end den nuværende retsplejelov.

Jeg kan godt forstå, at hr. Bernhard Baunsgaard cyklede lidt rundt i det dér med det flertal, han skal deltage i sammen med fremskridtspartiet og socialdemokratiet, specielt da efter de udtalelser, hr. Bernhard Baunsgaard kom med vedrørende fremskridtspartiets deltagelse i forbindelse med terrorismekonventionen.

Jeg skal ikke gentage den argumentation, vi har fremført ved anden behandling, men til sidst om denne kedelige sag, som vi har beskæftiget os meget med i de godt to år, sige, at det gælder i hvert fald for vores vedkommende, at jo mere vi har sat os ind i den gældende retsplejelov – og det har været lidt svært, fordi man jo har brudt den op og bygget det hele om – jo mere respekt får vi for det, de lavede dengang. Det er rigtigt, at der er utilfredsstillende varetægtsvilkår, og det er ikke forbedret særlig meget med det, der gennemføres nu. Men der var konsistens i retsplejeloven, en respekt for visse principielle standpunkter og en respekt for visse retsgarantier, også en respekt for, at individet, også når det stod over for hele statsapparatet med lukkede døre og med politi og efterretningstjeneste osv. på halsen med de alvorligste sigtelser, skulle have – de maksimale betingelser er det måske ikke, men i hvert fald nogenlunde anstændige betingelser for at forsvare sig og benytte den forsvarer, den enkelte havde mest tillid til. Den respekt og den kvalitet af lovgivningen var betydelig højere for de ca. 40 år siden, hvor grundstammen til den gældende retsplejelov vistnok blev lagt. Og det var i en situation, hvor man af politiske grunde havde haft lige så god anledning til at hidse sig op og kræve lov og orden og kræve, at man måtte prioritere statens sikkerhed højere end den enkelte retssikkerhed osv.

Jeg synes, det bliver mere og mere beskæmmende for det nuværende folketing, efterhånden som man sætter sig ind i den gamle og ikke særlig tilfredsstillende lovgivning, at se, hvordan man for 40 år siden faktisk havde betydelig større fornemmelse for principielle standpunkter omkring individets sikkerhed, omkring borgerlige frihedsrettigheder, end dette folketing har røbet på det sidste dels med dette forslag til retsplejelov, dels med over to års forsvar for § 733, nr. 3, dels med ransagning og beslaglæggelse på anfordring af udenlandsk politi, dels med tilbøjeligheder til at lave nye varetægtsbestemmelser på kant med grundloven, og uden at de normale varetægtskriterier er opfyldt. Jeg tror, man må sige, at der både med hensyn til kvaliteten og med hensyn til den principielle holdning til lovgivningen på dette temmelig centrale område er tale om et folketing i dag, som simpelt hen er uendelig

[Wihjelm]

ringe i forhold til det, der i sin tid lagde grundstammen til den gældende retsplejelov.

Justitsministeren (Erling Jensen):

Det er desværre karakteristisk også ved denne sidste behandling, at den balance, alle efterlyser, er der ikke nogen der har megen lyst til at gå ind i. Dette lovforslag består jo af mange elementer, og også de, der, hvad jeg beklager, går imod forslagets gennemførelse, burde have respekt nok for sammenhængen og informationen over for borgerne til at anerkende de overordentlig mange forbedringer, denne nye retsplejelov kommer til at indeholde.

Jeg synes også, man havde kunnet forvente af kritikerne af dette lovforslag, at de i højere grad, når de omtaler det, de kalder forringelser eller stramninger, havde anerkendt de retssikkerhedsgarantier, der ligger i forslaget, for anvendelsen af de regler, der er indbygget omkring domstolsprøvelser, omkring anke og meget andet.

Det forekommer mig, at der, både i den korte tid, jeg har haft lejlighed til at følge debatten om dette lovforslag, og i de snart flere år, denne debat er foregået – det er fjerde gang, lovforslaget er blevet lagt frem – har været en tendens til at koncentrere sig om nogle ganske enkelte detaljer og glemme sammenhængen og problemerne omkring at give borgerne en ajourført, en forbedret retsplejelov.

Det er det, vi fra socialdemokratiets og regeringens side har prøvet at gøre. Vi har sikret os, at denne lovgivning rummer en række forbedringer. Vi har sikret os, at de stramninger, der måtte være tale om, rummer de fornødne retsgarantier. Vi har ønsket at få en så bred tilslutning som overhovedet muligt for denne lovgivning, og vi ønsker ganske ærligt, at befolkningen nu hurtigt kan blive klar over, hvad der er gældende retsplejelov, efter mere end to års debat omkring disse ting.

Der er talt og talt og talt om balance, men det er en balance, som de, der stemmer imod, finder langt fra hinanden, og det er derfor regeringen, der sikrer balancen i denne sag – ikke de partier, der langt, langt fra hinanden taler om balance.

Jeg er skuffet over, at de partier, der synes at have sat sig bedst ind i denne lovgivning,

fortsat ønsker at stemme imod. Det forekommer mig at være mere en demonstration end en saglig behandling af dette forslag.

Ebba Strange (SF):

Jeg skal ikke forlænge debatten meget. Jeg tror efterhånden, vi har fået sagt om dette forslag næsten alt, hvad der kan siges. Men hr. Glistrups bemærkninger kaldte mig herop, fordi hr. Glistrup ligesom postulerede, at vi, der nu stemte imod, ikke havde fulgt de forhandlinger og drøftelser, der havde været, men bare havde bidt os fast i et eller andet standpunkt og derefter kastet os ned som grædende spædbørn, når vi ikke fik vores vilje. Det synes jeg ikke skal stå uimodsagt, for jeg ved for mit eget partis vedkommende, og jeg ved for de grupper, vi har samarbejdet med om det her, at der virkelig har været tale om et forsøg på grundigt at sætte sig ind i, hvad det er vi har med at gøre.

Det er muligt, at hr. Glistrup som trænet advokat finder, at de gældende bestemmelser er forældede, og at vi trænger til nogle nye og moderniserede. Jeg kan ikke acceptere nogen af de to ord. Jeg er i og for sig ligeglad med, om en ting er forældet eller moderne; det, der interesserer mig, er indholdet. Jeg kunne også godt ønske mig en sprogbrug, som jeg forstår bedre end den, der er i den gamle retsplejelov. Jeg kan bedre forstå sproget i den nye, og det synes jeg er en fordel, men jeg vil ikke lade mig blænde af, at der er sket en sproglig opstramning. Det, der interesserer mig, er indholdet. Derfor er vi kommet til det resultat, som vi er, og som jeg ikke skal gentage.

Jeg skal også lige gøre en bemærkning til hr. Bernhard Baunsgaard. Når hr. Bernhard Baunsgaard nævner de trange tider, vi lever i, og derfor mener, det er helt afgørende at tilslutte sig forslaget, sådan som det ser ud nu, så vil jeg sige til hr. Bernhard Baunsgaard, at netop med de trange tider, vi lever i, bekymrer det mig, at vi får indføjet i § 745 og § 748 som nye ting, at forsvareren kan hindres i at få adgang til at gøre sig bekendt med politiets materiale, hvis hensynet til fremmede magter, statens sikkerhed eller sagens opklaring eller tredjemand undtagelsesvis gør det påkrævet, og at vi netop i usikre og trange tider får en regel indført om, at forsvareren ikke behøver at underrettes om

[Ebba Strange]

retsmøder, når det drejer sig om retsmøder, der angår fængsling, beslaglæggelse og ransagning og sådan nogle ting, hvis hensynet til fremmede magter, til statens sikkerhed eller til sagens opklaring eller tredjemand undtagelsesvis gør det påkrævet. Netop i trange tider synes jeg det er beklageligt at få indført sådan nogle paragraffer, og det har været helt afgørende for socialistisk folkeparti.

Jeg skal i øvrigt ikke sige mere om balance, for det er jo helt tydeligt, at der i dette ting findes forskellige balancepunkter, og dem bliver vi ikke enige om, det er helt klart.

Glistrup (FP):

Jeg må naturligvis ydmygt tage fru Ebba Stranges korrektion af mig til efterretning og konstatere, at det altså ikke er viljen, men evnen, det har skortet på hos socialistisk folkeparti. Så har vi i al fald fået det fastslået.

Hr. Bernhard Baunsgaard anvendte et nok så stærkt sprog til at angribe, hvad han mente var min opfattelse på strafferetsplejemæssige områder, og bevares, ens sprogdragt er selvfølgelig ens egen, og den skal jeg heller ikke befatte mig med, men jeg vil da bare lige gøre hr. Bernhard Baunsgaard – der jo heller ikke blev berømmet som historiker af en tidligere ordfører – opmærksom på, at de to eksempler, som han anvendte som sit eneste dokumentationsmateriale for, at der skulle være en forskel mellem det radikale venstres og fremskridtsfolks syn på strafferetspleje, var fuldstændig forkerte, for der gælder lige præcis det omvendte, hvad hr. Bernhard Baunsgaard vil kunne overbevise sig om ved at slå de pågældende ting efter.

Det ene var debatten i forgårs om varetægtsgrundlaget, hvor der var fuldstændig enighed mellem hr. Bernhard Baunsgaard som radikal ordfører og mig som fremskridtsordfører om, at det var betænkeligt med den foreslåede udvidelse af varetægtsreglerne. Nu kommer hr. Bernhard Baunsgaard og fortæller, at han var rystet over de bemærkninger, jeg fremkom med i forgårs om varetægtsfængslinger, og som altså ganske svarede til hr. Bernhard Baunsgaards. Jeg ved ikke, om han også var rystet over, hvad han selv sagde, men vi var i hvert tilfælde i samme båd.

For det andet henviste hr. Bernhard Baunsgaard til et forslag, som vi har behand-

let tidligere på samlingen, og sagde, at der ikke var retsplejemæssige garantier i det. Det drejer sig om lovforslag nr. L 86. Der var tale om, at sagerne obligatorisk skulle gå til højesteret, der skulle være $\frac{3}{4}$ flertal i højesteret, og alle retsplejemæssige garantier var meget, meget stærkt understreget. Jeg kan henvise hr. Bernhard Baunsgaard til at bruge ferien til at studere det pågældende forslag, som han kan lære meget af; specielt skal han i denne relation læse bemærkningerne side 9.

Nathalie Lind (V):

Justitsministeren benyttede noget af sin taletid til at understrege – og det gjorde den socialdemokratiske ordfører også – socialdemokratiets indsats og udbredte forligsvilje. Hr. Hjortnæs appellerede også til, at partierne i sidste øjeblik burde besinde sig. Men ministeren benyttede også lejligheden til at harcelere over, at de partier, der stemte imod lovforslaget, gjorde det ud fra forskellig holdning til forslaget. Ja men det er dog ikke så mærkeligt, at man stemmer imod. Man kan vurdere en ting forskelligt. Det må være helt naturligt, at man stemmer imod, den ene af den ene grund, den anden af den anden grund. Jeg synes nok, det er mere på sin plads at spørge ministeren, om han føler, at der er den store samklang, om der er en fuldstændig homogen grundindstilling til stede i de tre partier, der her udgør flertallet. Er der sammenfald mellem hr. Glistrups holdning, hr. Bernhard Baunsgaards holdning og socialdemokratiets holdning? For det er jo sandheden i denne sag, det er disse partier, ministeren bygger sit flertal på. Jeg beklager det. Jeg mener, at regeringen burde have besindet sig, burde have holdt sammen med partier i disse vigtige spørgsmål, som har en fælles grundopfattelse.

Der var noget af det, hr. Glistrup sagde, hvis jeg forstod det rigtigt, der egentlig glædede mig. I sin polemik mod VS var hr. Glistrup inde på, hvorvidt et ændringsforslag, som konservative, venstre, centrumdemokraterne og kristeligt folkeparti har stillet, var grundlovs-mæssigt eller grundlovsstridigt, og i den forbindelse henviste hr. Glistrup til, at det var selvfølgelig ikke grundlovsstridigt, for det forelå der en undersøgelse der tydeligt viste det ikke var. Det er en ny og glædelig oplevelse, at hr. Glistrup nu

[Nathalie Lind]

tager udsagn fra justitsministeriets lovkontor som den højeste juridiske videnskab.

Hagen Hagensen (KF):

Jeg vil blot sige en enkelt ting yderligere. Jeg har sagt, at vi stemmer imod, og jeg har sagt, at det var, fordi vi fandt, at forslaget var ude af balance; men de mange bemærkninger, der er gjort senere fra venstre side af salen, gør, at jeg skal understrege, at der er mange gode ting, der her kommer igennem, og vi havde haft lyst til at stemme for disse. Vi beklager dybt, at vi ikke har fået den rette balance, som vi finder der bør være, og som vi også mente at regeringen egentlig ville være indstillet på at finde frem til, om end vi skulle have drøftet forholdet lidt mere. Jeg synes, der mangler en balance mellem den enkeltes ret og hensynet til de mange. En gang imellem må man af hensyn til de mange, næsten os alle, give politiet muligheder for at opklare sager. Det er en af grundene til, at vi altså ikke kan stemme for dette lovforslag. Jeg har sagt, at jeg beklager det, og jeg håber på, at det gøres muligt senere hen at få taget disse ting op på ny, således at vi kan enes om at gennemføre det, der kan skabe den balance, som vi gerne ser i retsplejeloven.

Tove Jørgensen (DKP):

Jeg vil da godt sige til justitsministeren, at det netop er de partier, der har sat sig ind i lovforslaget, der stemmer imod det, og jeg synes, justitsministeren skulle forhøre sig lidt om i sin egen gruppe, hvor mange der overhovedet ved, hvad det er for et lovforslag, de stemmer for.

Forsvarerassistancen udvides formelt – det sker, som det er blevet sagt af flere ordførere, netop på områder, hvor man i praksis allerede har formået at få denne udvidelse – men i de afgørende situationer, dér, hvor man virkelig har brug for at have en forsvarer, man har tillid til, ved ransagning, ved efterforskningen og under retssagen i en sag, der vedrører statens sikkerhed eller forholdet til fremmede magter, kan man ikke få en forsvarer, som man har tillid til, og som man ved varetager éns sag.

Der ligger heri efter vor opfattelse et brud på den konvention om borgerlige og politiske rettigheder, som den danske regering har

ratificeret, og som er tiltrådt af FN i 1966. Ministeren har ikke følt grund til at få undersøgt, om der virkelig sker et brud her. Hvad var det, ministeren sagde til mig en dag i gangen, at det skulle vi jo ikke have en eller anden universitetsprofessor til at undersøge. Det var altså tilstrækkeligt, at det er justitsministeriets embedsmænd, som selv har siddet og udfærdiget lovforslaget, der skal undersøge, hvorvidt det er i overensstemmelse med FN-konventionen.

Jeg vil godt sige til hr. Glistrup, at hr. Glistrups opfattelse af, hvad der er bagateller, og hvad der er det stik modsatte, stemmer ikke altid helt overens med andres. Derfor kan det ikke undre, at man også i denne situation har en forskellig opfattelse af, hvad der er detaljer, og hvad der er det stik modsatte. Jeg kan bare nævne sådan noget som skattepligtig indkomst. Der har vi heller ikke helt den samme opfattelse af, hvad der er en detalje, og hvad der er en væsentlig ting.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Der har været talt meget om forringelser, og der har været talt meget om, at den valgte forsvarer nu ikke kan optræde ved siden af den beskikkede, men jeg vil gerne understrege heroppefra nogle kendsgerninger om disse ting. Hvem er det, der vælger forsvarer? Det er jo ikke den almindelige borger, der har råd til det. Her kom der en rigtig bemærkning fra hr. Glistrup. Det er jo de rige. Jeg kan godt forstå, at man trækker dette frem, men det er ikke rimeligt ikke at gøre opmærksom på, at det er kystbanesocialister og andre rige i dette land, man så taler for.

Når man uden videre henviser til § 745 og § 748, hvorefter man ikke kan komme til visse papirer fra forsvarerens side, så er der vel grund til at understrege, at det drejer sig om efterforskningen. Der må dog være en vis rimelighed i, hvordan man argumenterer heroppefra.

Jeg vil gerne til hr. Wilhjelm sige, at hvis jeg har brugt udtrykket »overtalt til at slæbe med« om VS' holdning i al almindelighed, så er det ikke det, jeg har ment. Jeg mener, jeg sagde, at vi kunne overtale de fire partier til at samles om ændringer af retsplejeloven efter vestlige, ikke-socialistiske idealer. Det var det, jeg var glad for at vi kunne blive enige om. Hr. Wilhjelm har da ret i – og det kan

[Bernhard Baunsgaard]

jeg da godt forstå at man her ønsker at understrege – at hr. Wilhelm skulle ikke overtales til at være betænkelig ved de ændringer, som var foreslået af regeringen.

Fru Ebba Strange mente, det var noget afgørende for vor stilling, at der var trange tider. Nej, det afgørende er, at vi får lovfæstet en praksis, der i trange tider ville kunne ændres forholdsvis let. Det er ikke korrekt, at der ikke i den gældende retsplejelov flere steder tales om hensynet til statens sikkerhed og fremmede magter, det er allerede inde i billedet. Jeg ville ønske, at vi kunne pille det ud i praktisk talt alle tilfælde.

Til hr. Glistrup: jeg føler mig stadig væk ikke særlig glad ved, at det er hr. Glistrup, der prøver på at forklare værdien i denne retsplejelov. Hvis hr. Glistrup ikke mener, at det løber mig koldt ned ad ryggen, når hr. Glistrup den anden dag starter med overordentlig pæne bemærkninger om de konservative og venstres forslag om varetægtsfængsling, så må jeg rette ham, for det gør det. Når hr. Glistrup taler om hurtig retsforfølgning i terroristsager, så får det mig også til at tvivle på, at vi dér kan sikre en god retsforfølgning – god set fra borgernes side. Men det medlem fra fremskridtspartiet, der hidtil har ført forhandlingerne og er kommet med indlæggene om retsplejeloven, hører vist også til den gruppe i fremskridtspartiet, som kaldes slapperne. Det er dem, der har bevaret en hel masse af de borgerlige idealer.

Jeg vil gerne til slut sige noget til justitsministeren. Justitsministeren fremhævede stærkt balancen, og jeg opfatter det på den måde, at man må betale for forbedringerne, der kommer – og der skal ikke være tvivl om, at der er forbedringer; bare den omstændighed, at gældende praksis lovfæstes, er en kolossal forbedring i denne tid. Justitsministeren argumenterer for, at så må man finde sig i forværringer på andre punkter. Den balance har jeg aldrig interesseret mig for. Vi kan ikke sælge ud af de borgerlige friheder. Man kan efter radikal opfattelse ikke tale om en balance på den måde. For netop dér, hvor borgeren i de helt trængte situationer har mest brug for sine borgerlige rettigheder, dér var det jo, regeringen ville sælge ud. Det kan ikke være en rimelig handel. Hvis det var i de almindelige sager, man ville sælge ud, så herregud, men ikke her, hvor man har mest

brug for det, for ingen er jo skyldig, før den sidste domstol har talt.

Når jeg har sagt det, så vil jeg også gerne understrege, at jeg har den helt bestemte opfattelse af justitsministerens handlinger i denne sag, at han har haft hele sin overbevisning bag sig og med sig i forbedringerne. Det har været noget, som har ligget justitsministeren meget på hjerte at få gennemført en række forbedringer – og på det punkt er jeg helt enig med ham – en række forbedringer, der kommer den almindelige borger til gode. Det bør også stå efter denne diskussion. Justitsministeren er virkelig gået helhjertet ind i at prøve at få forbedringer gennemført, og jeg er enig med ham, det burde alle kunne anerkende i denne situation.

Wilhelm (VS):

Nu sagde hr. Bernhard Baunsgaard faktisk i sin første runde, at det var lykkedes ham at overtale de socialistiske partier. Han kan selv checke det, når han ser fortrykket. Men da jeg nu forstår, at han ikke vidste, han sagde det, så skal jeg selvfølgelig ikke holde ham fast på det.

Spørgsmålet om den valgte forsvarer drejer sig jo ikke kun om det problem, som hr. Bernhard Baunsgaard nu for første gang i to år hæfter sig ved. Jeg har aldrig før hørt hr. Bernhard Baunsgaard anfægte begrebet valgt forsvarer, tværtimod. Hvis hr. Bernhard Baunsgaard læser sine egne indlæg i Politiken, så vil han se, at han uforbeholdent – lidt tåbeligt uforbeholdent, men uforbeholdent – har forsvaret det begreb. Den første, der – foruden hr. Glistrup – har forklaret, hvad det normalt bruges til, og har kaldt det en klasseinstitution, det er faktisk mig. Før har vi ikke hørt hr. Bernhard Baunsgaard sige noget om det.

Men det er jo ikke det, det drejer sig om på de principielle områder. For at skære det ud i pap: på det principielle område drejer det sig om, hvorvidt mennesker, som er udsat for hele pressjonen fra staten og efterretningstjenesterne og de lukkede døre og tavshedspligten, som ikke har nogen beskyttelse fra pressens årvågenhed osv., og som har de allerstørste vanskeligheder ved at forsvare sig, har ret til at møde op med den forsvarer, som de foretrækker. Det er dér, vi vil forsvare begrebet valgt forsvarer, også selv om det-

[Wilhelm]

te begreb i de sager blev indskrænket med hensyn til aktindsigt, med hensyn til ret til at være til stede. Det svarer til den hidtidige retsplejelov, og det svarer til FN-konventionen. Her indskrænker man. Nu muliggør man, at man både kan nægte at beskikke den foretrukne forsvarer, og at man oven i købet kan indskrænke rettighederne med hensyn til aktindsigt og med hensyn til tilstedeværelse ved retsmøderne for den, man så er villig til at beskikke. Det er det, der er noget nyt, det er det, der indebærer principielle forringelser.

Hr. Bernhard Baunsgaard var inde på, i hvilket omfang det kun skete i efterforskningsfasen. Det tror jeg ikke hr. Bernhard Baunsgaard rigtig har forstået. Jeg skal ikke gennemgå det i detaljer én gang til, idet jeg gennemgik ved anden behandling, hvilke regler og hvilke indskrænkninger der gælder i efterforskningsfasen. Det kan hr. Bernhard Baunsgaard – jeg tror for første gang – sætte sig ind i ved at læse debatten fra anden behandling.

Til allersidst: at valgte forsvarere i almindelighed benyttes af det, hr. Bernhard Baunsgaard kalder kystbanesocialister – og jeg kunne tilføje: af marselisborgradikale og af kartoffelrækkeradikale – ja, det er da en kendsgerning. Det var lige præcis det, jeg kaldte en klasseinstitution; den er vi modstandere af, den så vi meget gerne afskaffet. Jeg er vidende om, at valgt forsvarer i al almindelighed benyttes, når den pågældende advokat vil kræve et højere honorar, end han venter at kunne få tildelt ved rettens kendelse. Det er dér, det benyttes, det er en klasseinstitution, og den burde afskaffes. Men det ene område, vi forsvarer den på, det er dér, hvor den pågældende ønsker at møde op med Carl Madsen – nu er det jo ikke så aktuelt mere, desværre – og hvor man vil fratage ham muligheden. Det har man ikke kunnet før, men det kan man efter dette forslag til retsplejelov.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Nu er hr. Wilhelm naturligvis betydningsfuld, eftersom han er valgt til folketinget. Men hr. Wilhelm må nu ikke begå den fejl at tro, at han er så betydningsfuld, at jeg i

mine indlæg alene henfører til ham. Jeg lægger overordentlig megen vægt på, hvad andre siger om disse sager også, og når jeg henviste til §§ 745 og 748, så var det, fordi de blev nævnt af bl. a. fru Ebba Strange, som jeg også i disse sager sætter overordentlig højt, meget højt – jeg skal ikke prøve at vurdere, om jeg ikke sætter fru Ebba Stranges indlæg højere end hr. Wilhelms. Det var fru Ebba Strange, jeg svarede, at §§ 745 og 748 vedrører efterforskningen. Det er nok sundt at bevare en vis selv vurdering på et rimeligt niveau.

Justitsministeren (Erling Jensen):

Jeg skal besvare et par spørgsmål og ikke forlænge diskussionen mere end det, den allerede er blevet forlænget.

Fru Nathalie Lind spurgte, om ikke det var utilfredsstillende for regeringen at bygge sit flertal, sådan som det nu bygges op. Jo, det er, fru Nathalie Lind. Men det, der er utilfredsstillende, er ikke, at nogle partier kan se helheden og værdien i det, der nu gennemføres, men at nogle andre partier, som ikke har nogen som helst indvendinger mod det, der gennemføres – det var det, hr. Hagen Hagensen gav udtryk for – men derimod nogle indvendinger imod, at der ikke kommer nogle ganske enkelte ting yderligere med, alligevel ikke vil være med til at stemme for dette lovforslag.

Oven i købet er det jo sådan, at et af de komplekser, som man er utilfreds med, ikke kommer med. Det har der været bred enighed under drøftelserne om vil blive taget op i begyndelsen af næste samling.

Til fru Tove Jørgensen. For det første er jeg nødt til endnu en gang at sige, at det lovkontor i justitsministeriet, som mig bekendt i dette folketing altid har nydt almindelig respekt for sine vurderinger af juridiske problemer, når det behandler samtlige andre ministeriers lovforslag, naturligvis behandler justitsministeriets lovforslag på samme saglige måde. Derfor foreligger den ekspertise, fru Tove Jørgensen spørger om, både når det drejer sig om grundlovsmedholdigheden af denne lov og om overholdelsen af menneskerettighederne. Det har jeg svaret, og det står jeg ved. Det, fru Tove Jørgensen med sine spørgsmål forsøger, er at skabe en mistænkeliggørelse af justitsministeriets lovkontor,

[Justitsministeren]

som aldrig har givet anledning til en sådan mistænkeliggørelse.

Fru Tove Jørgensen endte med at antyde, at de socialdemokratiske medlemmer ikke kendte dette lovforslag. Det skal glæde mig om et øjeblik at dokumentere for fru Tove Jørgensen, hvor godt medlemmerne kender det; det vil fremgå af deres afstemning. (*Munterhed*).

(Kort bemærkning).

Nathalie Lind (V):

Vi er alle dybt imponerede over bevisets styrke.

Jeg vil gerne have lov til at sige til justitsministeren, som talte om ganske enkelte ting, der ikke kommer med – hr. Hjortnæs var også inde på noget i den retning og talte om, at det var kun balancen, der manglede – at jeg opfatter ikke spørgsmålet om en sikring af politiets muligheder for at efterforske og opklare forbrydelser som detaljer og som ganske enkelte ting, man ikke har fået med.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslaget

vedtoges med 93 stemmer mod 69; 6 stemte hverken for eller imod.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

11) Tredje behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om påligningen af indkomst- og formueskat til staten. (Lejeværdiregler m. v. for 1979).

(Lovforslag nr. L 219. Fremsat 13/4 78. Første behandling 25/4 78. Betænkning 19/5 78. Anden behandling 30/5 78).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget

vedtoges med 95 stemmer mod 75.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

12) Tredje behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om tipping [af Ellemann-Jensen (V) m.fl.].

(Lovforslag nr. L 225. Fremsat 8/4 78. Første behandling 9/5 78. Betænkning 26/5 78. Anden behandling 30/5 78. Tillægsbetænkning 31/5 78).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Svend Haugaard (RV):

Da den gældende tipslov blev vedtaget, var jeg vist den eneste af de ordførere, der stod bag forliget, som udtrykte betænkelighed ved, at bestemmelsen om de 19 pct. kun skulle gælde 2 år og ikke derefter fortsætte, men gå op til 20 pct.

Jeg har stadig denne indstilling, og derfor kunne det være fristende at stemme for venstres forslag. Men jeg mener, det er meget uheldigt, hvis man gør en sag om tipsloven for partipolitisk. Det er meget vigtigt, der står et bredt flertal bagved. Nu har skatteministeren givet løfte om, at han til efteråret med virkning fra samme tid som venstres forslag, men med en bedre tid til at undersøge forholdene, vil fremsætte et forslag med det samme indhold.

Jeg synes, venstres fremgangsmåde har været meget ejendommelig. Venstre siger ikke et ord til de andre forligspartier om, at man vil fremsætte dette forslag, og fremsætter det så sent som den 18. april. Det smager lidt for meget af, at det i højere grad er en partisag end en sag, hvor idrættens interesser er mest i højsædet.

Det radikale venstre mener, at på lang sigt er idrætten bedre tjent med en bred opbak-